

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 199
van **BART NEVENS**
datum: 13 december 2016

aan **JOKE SCHAUVLIEGE**
VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

Waterverbruik - Campagnes

De kraan dicht bij het tandenpoetsen en korter douchen: daar denken de meeste mensen aan bij zuinig watergebruik. Begrijpelijk, want dat is wat campagnes en de verschillende drinkwatermaatschappijen ons vertellen. Ook de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) heeft zo'n campagne, gebundeld in een brochure genaamd "Een watervriendelijk huishouden" met daarin 14 concrete tips om het drinkwatergebruik in huis te doen afnemen.

Maar, hoe goed bedoeld ook, dit alles is toch wat misleidend. Want douchen, theezetten, wassen, afwassen, de wc doortrekken, tandenpoetsen, de auto wassen, de planten water geven, de tuin sproeien en watergebruik in kantoren: ze vormen samen slechts 1 procent van onze totale watervoetafdruk. De rest, 99 procent, zit in het water dat gebruikt wordt voor het produceren van onze consumptiegoederen. Het gaat om water dat we niet zien stromen, en het is daarom psychologisch ver van ons bed.

Wie op een dag zijn steak vervangt door een vegetarisch alternatief en een glas frisdrank vervangt door water, bespaart al gauw 800 liter water op eten en 25 liter op drinken - dat is evenveel als 40 keer korter douchen.

1. De huidige VMM-brochure "Een watervriendelijk huishouden" is aan vernieuwing toe, aangezien ze niet meer strookt met het door de Vlaamse Regering besliste beleid rond onder meer de tarifiering van water.

Vindt de minister het nodig en nuttig om in de huidige en toekomstige campagnes ook het 'onrechtstreeks' of 'niet zichtbaar watergebruik' te betrekken om op die manier de ecologische (water)voetafdruk te doen dalen? Hoe ziet de minister dit concreet?

2. Is de minister van plan om het consumptiepatroon van de Vlaming op een positieve manier bij te sturen, rekening houdende met het waterverbruik dat onlosmakelijk verbonden is met de levensstijl van vandaag? Zo ja, hoe?
3. De landbouw staat in voor 90% van het wereldwijde waterverbruik.

Is het volgens de minister aangewezen om de Vlaamse landbouw te stimuleren naar een aangepast en lager watergebruik? Gebeurt dit reeds en zo ja, hoe? Heeft de minister concrete doelstellingen ter zake?

ANTWOORD

op vraag nr. 199 van 13 december 2016

van **BART NEVENS**

1. De watervoetafdruk is een maat voor het watergebruik van een product, gemeten over de hele productieketen. Vanuit wetenschappelijke hoek bestaan er fundamentele kritieken op de methoden en de onderliggende cijfers van de watervoetafdruk. De methodiek moet op diverse punten op wetenschappelijke basis worden bijgestuurd om ook als relevante beleidsindicator inzetbaar te zijn. Voor communicatiedoeleinden kan een dergelijke indicator wel zinvol zijn en sensibiliserend werken.

Voor de sensibilisering van de bevolking over duurzaam watergebruik werden al meerdere campagnes gevoerd. Zo liep in 2015 de campagne '30-dagen waterwinst' (<http://www.30dagen.be/waterwinst>). Deze campagne sensibiliseerde ruimer dan alleen het rationeel watergebruik. Het project "Campagne watervoetafdruk voor grootkeukens en gebruikers" in 2009 werkte ook rond dit thema (www.watervoetafdruk.be).

De Vlaamse Milieumaatschappij heeft geen plannen om de brochure "Een watervriendelijk huishouden" te actualiseren en opnieuw uit te geven. Om milieusparende redenen wordt meer ingezet op digitale communicatie. De informatie op de website wordt voortdurend geactualiseerd.

2. Het leidingwatergebruik bij huishoudens in Vlaanderen ligt laag. Dit is deels te verklaren door de verschillende sensibilisatiecampagnes en door de verplichting in Vlaanderen om hemelwater te gebruiken bij nieuwbouw en bij grondige renovatie (gewestelijke stedenbouwkundige verordening).

In de stroomgebiedbeheerplannen 2016-2021 voor Schelde en Maas wordt aandacht besteed aan duurzaam watergebruik. Daarbij wordt uitdrukkelijk gewezen op de verantwoordelijkheid van de bevolking, de industrie, de landbouw en de watermaatschappijen. Gedragsverandering, technologische aanpassingen, een prijs- en heffingenbeleid gericht op zuinig verbruik en het gebruik van alternatieve waterbronnen zijn noodzakelijk.

Algemeen gezien komt de grootste milieudruk voort uit de manier waarop de Vlaming woont, zich verplaatst en voedt. Deze impact wordt beter meetbaar dankzij de lopende Europese initiatieven voor de ontwikkeling van een Product Environmental Footprint en een Organisation Environmental Footprint. Hierin wordt het aspect water, naast dertien andere impactcategorieën, meegenomen in de berekeningen van de ecologische voetafdruk van een product of organisatie.

Om in te zetten op het consumptiepatroon van de Vlaamse burger is in mijn beleidsnota een doelstelling opgenomen waarin we de Vlaming beter willen begeleiden naar een milieuverantwoord consumptiepatroon. Ik wil hierop inzetten door doelgroepspecifieke informatie, sensibilisaties en educatie. Daarnaast bekijk ik de mogelijkheden van het toepassen van gedragswetenschappen om de burger door middel van nudging een duwtje in de juiste richting te geven. Door kleine aanpassingen te maken in de factoren die de keuze van de consument beïnvloeden, kunnen we hen begeleiden naar betere keuzes.

Tot slot wil ik het belang van een geïntegreerde aanpak benadrukken. Het verborgen waterverbruik moet samen met andere impactdomeinen worden onderzocht en afgewogen en worden meegenomen in een geïntegreerd beleid rond milieuverantwoorde productie en consumptie. Deze integratie kan verder worden doorgetrokken naar niet-milieudomeinen zoals bijv. gezonde voeding. Hiervoor werken we samen met de bevoegde instanties om een milieuverantwoord en gezond voedingspatroon te stimuleren. Vaak sporen beide doelstellingen samen en maakt de koppeling van milieu en gezondheid de boodschap zelfs sterker.

3. De landbouw is een belangrijke gebruiker van grondwater. Zowel via het milieuvergunningenbeleid als het heffingenbeleid wordt gestuurd naar gebruik van het meest geschikte water voor elke toepassing om de negatieve impact op de grondwatersystemen te beperken. Dit kadert in een globaal watervoorraadbeheer dat haar onderbouwing vindt in de grondwaterspecifieke delen van de stroomgebiedbeheerplannen 2016-2021. Deze geven locatiespecifiek aan wat de toestand is van de aquifers en geven via herstelprogramma's de krijtlijnen voor de te verlenen vergunningen voor grondwaterwinningen. Ook grondwaterheffingen werken sturend via het gebruik van gebiedsfactoren. Deze zullen bijgestuurd worden om tot een maximale afstemming te komen met de toestandsbepaling van de watervoerende lagen zoals beschreven in de recentste stroomgebiedbeheerplannen.

In het maatregelenprogramma bij de stroomgebiedbeheerplannen zijn bovendien specifieke maatregelen opgenomen die focussen op duurzaam watergebruik. Zo zijn er specifieke acties opgenomen om de land- en tuinbouwsector te sensibiliseren op het vlak van duurzaam watergebruik en het toepassen van alternatieve waterbronnen. Het departement Landbouw en Visserij organiseert groepsvoorlichting, studiedagen, demonstratieprojecten enz. rond rationeel en duurzaam watergebruik alsook rond het toepassen van alternatieve waterbronnen (zoals hemelwater, ondiep grondwater, oppervlaktewater en eventueel hergebruik van gezuiverd afvalwater). Er is ook VLIF-steun voor investeringen m.b.t. efficiënt watergebruik (bijv. druppelbevloeiing), wateropslag en -behandeling. Via het bedrijfsadviessysteem "Kratos, raad op maat" kan de landbouwer gratis advies aanvragen rond duurzaam watergebruik via de module water.

Recent is ook een Vlaams-Nederlands Interreg-project naar de mogelijkheden van hergebruik van gezuiverd afvalwater voor onder meer de landbouwsector gestart.

Ook provincies en praktijkcentra voor land- en tuinbouw zijn actief op gebied van het stimuleren van land- en tuinbouwers voor een duurzaam watergebruik. Naast het organiseren van studiedagen beschikt bijvoorbeeld de provincie Oost-Vlaanderen over het Waterportaal met een loketfunctie waar land- en tuinbouwers advies kunnen krijgen over het totale watermanagement op land- en tuinbouwbedrijven. In de provincie West-Vlaanderen beschikt Inagro over een kenniscentrum water voor de land- en tuinbouwers.